

REDACTIA
Irad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 luna 2 cor.
Vrî de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
rîlnătate pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napotază

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancațe nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Absolutismul în Austria

În Austria parlamentarismul e de mult în declin. Au fost momente în care se credea că e chiar în agonie. Prin intervenția Coroanei însă el a fost pus mai de multe ori în picioare — ca să cadă earăși. Acum pare-că însuși Monarchul a pierdut speranța de a mai face ceva. Resultă asta și din d-jana ce a adresat cehilor con-vorbînd cu Pazak. Resultă însă mai cu osebire din niște declarațiuni recente ale primului ministru Körber.

„Neues Wiener Journal“ publică adecă o convorbire pe care primul său redactor dr. Skrein a avut-o cu primul ministru Körber.

După ce primul sfetnic al M. Sale constată cu regret că Cehii continuă obstrucția, zădărnîcînd astfel ori ce activitate, zice că nu se poate îndeplini cererile cehe, cel puțin nu toate. Chiar dacă s'ar face de altfel pe voia Cehilor, obstrucția tot n'ar înceta. Pentru-că în locul a 61 Cehi împă-cași astfel, ar face obstrucție Germanii, peste 100 la număr, cari duc luptă desperată împotriva Cehilor, mai ales că în chestia limbii Cehii nu se învoiesc a se însitui pe teritoriul Boemiei curii cu limba oficioasă germană.

Intrebat atunci că ce crede: cum se va ieși din actuala situație precară, primul ministru Körber a răspuns:

„Deciderea finală îi este rezervată celui mai înalt factor al vieții noastre publice. Această hotărîre amenință să fie însă de natură să schimbe pe un îndelungă viața noastră de astăzi, dându-i altă direcție... Dacă lăsăm (cel din Reichsrath) să cadă parlamentarismul, în cele din urmă s'a sfîrșit și cu reprezentanța populară“.

Ear ca să nu fie nici o îndoială că e vorba de absolutism, venind vorba despre o pretinsă crîsă în guvern, după ce spune că deocamdată nu e nici o crîsă, urmează:

„Că eventual în urma neputinței de lucrare în parlament, în situația politică nu se va produce oare o schimbare de natură a provoca și o crîsă de guvern, asta-i altă întrebare. Guvernul va fi silit să institue planuri, pe cari nu le vor aproba toți membrii cabinetului“.

Desigur! Elementele mai constituționale, ca să nu zicem mai puțin curajoase, se vor retrage, pentru a face loc celor cari merg până la ultima consecință.

Așa, că dacă în cele din urmă Cehii nu-și vor trage seama, se va governa în virtutea §-lui 14 din constituția austriacă, a paragrafului de care Cehii au atîta repulsiune, încât — dacă ar fi să credem raportului publicat cu atîta plăcere și admirație de „Tribuna“ — deputatul Pazak a amenințat că aplicându-se acest articol de lege, vor răsturna țeara cu fundul în sus.

Încât ne privește pe noi Români, n'are să ne supere dacă în Austria se va proclama absolutismul. Își vor trage, poate, atunci și Ungurii sémă, vîzînd că dacă setea de hegemonie a unora și altora provoacă neînțelegeri, Coroana nu esitează a interveni și a face regulă. De altfel o intervenire a Coroanei, un absolutism imperial este de zece ori mai bun și mai de dorit de cît constituționalismul elementelor șoviniste.

Majláth și Bánffy. După-cum se știe, contele Majláth, episcopul catolic de Alba-Iulia, și-a pus în gând să întă-rească în Ardeal catolicismul. Bánffy însă socotește că Ungurii cei mai veritabili pe lume sunt reformați. Doar' nu de geaba l'au ales curator al lor! D'aci dușmănie de moarte între ei. Dușmănia a crescut mai ales din cauză că episcopul Majláth a avut îndrăzneala să meargă și printre Secui, pe unde ar fi făcut propaganda favorabilă partidului popular.

Își poate închipui deci ori-și-cine injuriile cu cari îl încarcă „Magyar Szó“ (dela 5 Iunie) pe contele Majláth Gusztáv, pentru-că a permis ca între zidurile celebrelor cetăți Alba-Iulia, în biserică unde zac osămintele lui Ioan Hunyadi („M. Szó“ nu știe că l'a chemat Corvin) să se comită următoarea crimă: „în bisericile rom.-catolice, întocmai ca și la Paști, așa și acum la Rusaliu episcopul a permis să se predice nem-țește“.

Bánffy ar fi adică nu-șmit numai atunci, când în toate bisericile din Ungaria, dar' mai ales între naționalitățile cari nu știu ungurește, să se pre-dice numai în armonioasa limbă a lui Arpád. Doar' de aia-i reformat, să-și lipsească o doagă!

Teatru Român.

Nainte cu ani de zile părea un vis realizabil și cei cari oboseau pentru fondarea teatrului român erau tacași drept viteji al unei utopii ridicole. Azi în ce privește partea materială a lucrului, ne apropiem de realizarea dorită. Se poate face socoteala cu esactitate matematică întru a precisa anul în care Fondul pentru crearea unui teatru român va ajunge la suma necesară.

Prin îngrijirea dlui Vasile Goldiș, inteligentul și zelosul secretar al societății pentru strîngerea fondului, tocmai acum a apărut al III-lea anuar (anul 1899—1900). Vedem dintrînsul, că la 13 Iulie 1899 societatea dispunea de 127.104 fl. 68 cr. În fiecare an, suma aceasta sporește câte cu peste 12.000 fl. Capitalizându-se astfel și dobînzile și încasările făcute peste an, nu e departe vremea când Thalia română va găsi adăpost și în sinul societății române din regatul ungar.

Cît despre propaganda ce se face în favorul ideii, deosebit de adunările generale, cari devin din an în an tot mai cercetate, apoi însuși anuarul este

o propagandă nu se poate mai escelentă. El este întăru de toate oglinda fidelă a stării societății și registrul tuturor momentelor ce se petrec la adunările generale. Anuarul din urmă se distinge între celelalte prin articolul — statistică al dlui Goldiș despre „Mișcarea teatrală la noi în 1899“, după cum tot sub îngrijirea d-sale se publică în anuar biografiile a 12 membrii fondatori ai societății, în frunte, I. P. S. S. Mi-tropolitul Dr. Mihali.

Anul acesta adunarea generală se va ține, (în luna Iulie) la Abrud. Nu ne îndoiim, că va fi o adunare dintre cele mai reușite. Zelul celor din fruntea societății astfel va fi răsplătit mai bine din partea societății române.

„Fő és székváros“...

Milioane multe au cheltuit Ungurii — se înțelege, din banii țării — pentru a face din Budapesta un oraș modern, o capitală cu care să se poată mândri. Au făcut, între altele, și tren electric suteran și peste tot, împănă-au „capitala și regedînța“ cu tot ce s'a inventat pentru mărirea splendoarei și luxului.

Se laudă mult patrioții d'acolo îndeosebi cu trenurile electrice...

Că nu-s pentru ei atâtea și asemenea invențiuni moderne, o mărturisesc îndirect chiar și „Pesti Napló“ (dela 5 Iunie), care eată ce scrie în primul său articol:

„Rată, comunicația veștită, fără perechie a trenului electric din Budapesta. E neîntrecut în viteză? Da, e neîntrecut în deraliari și să calce oamenii. Fără perechie în a transporta iute mase de oameni? Da, neîntrecut în a îngămădi pasagerii clare pe-te grămada. E fără perechie iefinătatea lui? Da, iefinătatea vieții omenești.“

„Patru morți și șapte răniți grav! Cu o selbăticie fioroasă au dat năvală, mi de oameni, asupra unui singur vagon, pe care nu era călăuz... Tot excursioniști beți ori înselbăticiți de obozeală și grabă, cari se îndesuiau cu o brutalitate adevărat budapestană. Cineva a dat dramul vagonului, punînd în mișcare regulatorul dinainte. Nu se știe: din curiositate ori din ticăloșie... Vagonul pleacă cu o viteză amețitoare în jos, pe o pantă...“

Aducă și acum fie cine aminte de catastrofa cu trenul funicular din Buda, pe vremea milenului, când ziaristii cari veneau dela serata lui Bánffy, s'au prăvălit din deal gata să se oprească numai în—Dunăre, ră-nînduse mulți foarte grav, și tabloul despre viața modernă a „fő és székvárosului“ va fi complet.

Noi nu învidiem asemenea viață.

„Nescari aprobări.“

Așa numește „autorisată“ dela Sibiu cele două scrisori anonime ce a publicat drept echou la seria de articoli despre „Adevărata eră nouă.“

Aprobări anonime? Știi că are haz?

„Domnilor, scrieți aberațiuni cu ghiotora: detronați casa domnitoare, scoateți din circulație preoții, filosofi și juriștii, că nu mai fac pentru vremea d'acum, când totul numai prin violenție se poate ajunge, prin urmare trăiască socialistii și naturalisții, că acestora este viitorul, lor să

le încredințăm destinele neamului românesc!“ — nu e greu s-o scrii, fără iscalitură însă nu face parale... Seamăna vitejilor „cetățeni“ ai lui Caragiali, din „Scrisoarea perdută“, cari credeau să denunțe pe prefectul local că face ingerințe în alegeri, și peste tot, că e om netrebnic; dar când a venit rîndul să subscrie, fiecare lăsa întăietatea altuia, și în cele din urmă au căzut de acord să „iscălească“ — anonim!

Să avem însă răbdare. Sub semnul săgeții, organul sibian (Nrul de la 5 c.) începe seria de lămuriri. Colaboratorul fecund al „autorisatei“, cel care asasinase cetitorii cu interminabila serie despre „trădările lui Sturdza“ și ale „celor de la Arad“, a eșit pe „platz“.

În primul său articol de lămurire spune numai de cît cauza pentru care s'a publicat seria asupra „Adevăratei ere nouă“:

„În discuțiuni — zice — adevărurile țîșnesc cu atât mai curate și cu atât mai viguroase, cu cît schimbul sau chiar ciocnirile de idei sunt mai dese și mai pronunțate. Și de obicei, tocmai manifestarea vederilor greșite, cunoașterea concepțiilor aberate în ce privește o chestie — înlesnesc mult aflarea căilor spre adevăr. De dragul acestui adevăr, omul se vede adese-ori nevoit să tolereze chiar discuțiuni violente, aserțiuni prea riscate, atacuri temerare de idei etc.“

Am înțeles. Trebuia să ne spună un ilustru anonim să o rupem cu politica tradițională, să înlăturăm dela conducerea afacerilor publice pe preoți, filosofi și juriști, — în sfîrșit să se scrie o mulțime de aberațiuni (cuvîntul a fost adoptat și de confratele autor al lămuririlor), pentru ca să începem politica pe care o facem de când ne-am pomenit și pentru-care și preoți, și filosofi și juriști și nejurisți am stat cu grămada în temnițe, de socialisti și naturalisți însă nici pomană, ei nu se amestecau în asemenea ciorbă. Ce vrei, sunt oamenii violenți domnia lor!...

Poate că tot pentru asemenea considerațiuni am fost tratați și noi în coloanele ziarului sibian de „trădători“ și amenințați să fim linchiți... amabili nostri confrăți erau adecă în căutarea adevărului, a cărui țîșnire o așteptau cu atîta sete, în cît au tolerat chair și „aserțiunile cele mai riscate“ și „atacurile cele mai temerare“.

De dragul bunei păci primim și explicația aceasta. Una nu înțelegem însă: dacă așa stau lucrurile, atunci de ce chiar în primul articol lămuritor confratele e supărat pe noi și ne acuză că „cu evidentă rea credință“ i-am făcut un „reutacios proces“.

Bine, dar nouă nu ne este permis să căutăm adevărul cerînd lămuriri — căci atîta am făcut! — ci numai anonimului de la Sibiu ori celor cu „nescari aprobări“?

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De acul încolo prețurile pe piețe se scotesc în coroane și după 50 kilograme, ear' nu ca și până acum, după maza metrică (100 kilograme).

Prețurile dela 1 Iunie n. In Arad:

Grâul cel mai bun	cor. 7.22—7.40.
Cucuruz	5.25—5.45.
Săcară	5.60—5.80.
Orz	5.50—5.60.
Ovăz	4.60—4.80.

Cursul pieții din Arad.

Hârtie-monetă română	Cump. n. 9-48	vând	9.52
Lire turcești			
Imperiali (15 R. sur)	18.90		19.—
Ruble rusești 100 k	126.—		12.—
Galbeni	5.58		5.63
Napoleon-d'or	9.48		9.55
100 Marea germane	58.50		58.95
Livre sterling	11.90		12.50

Spiri:

25 Aprilie

Spiri rafinat; cu toptanu	115.—
" " cu micu	118.—
" brut cu toptanu	113.—
" " cu mic	116.—

Porci:

(Piața Steinbruch)

Ungari; greutate:	
bătrâni 380—400 kg.	52—54. cr. p. kg.
tineri 320—390 "	55—56. " " "
" 250—320 "	54—55. " " "
" până 250 "	54—56. " " "
mijlocii 240—260 "	" " "

„Foaia Pedagogică“, ce deja în al IV-lea an apare lunar în Sibiu, în întindere de două coale, sub direcția dlui prof. Dr. D. P. Barcianu, are în Nr. 5 (din Maiu) următorul cuprins:

Manualele de școală. Tractat de H. Trunk, prelucrat liber de George Dragoiescu (Urmare). — Modele de lecțiuni: Cumpenele și Cântarul, Două lecții din fizică pentru anul al V-lea, de Dr. Ioan Stroia. — Aprecieri importante la dotarea și poziția actuală a învățătorului român, de Iosif Velcean, învăț. — Din literatura școlară. — Informațiuni. — Felurimi.

Abonamentul pe an: 6 coroane. — Ca unica foaie bună și de specialitate, ce-o avem pe terenul pedagogic, o recomandăm călduros tuturor învățătorilor noștri.

„Economia națională“, revistă economică, statistică și financiară, apare lunar în București (anul XXIV). Fondator și director: Dl Petre S. Aurelian, membru Academiei. Nr. 4 din luna Aprilie 1900 are următorul sumar: P. G. Cantilli: Chestia Porților de fer. — St. Romanescu: Contribuțiunile la istoria datoriei publice române de la 1850—1900. — V. I. Radu: De ce nu îmbrățișează Românii comerțul. — „: Chestia terebentinei. — Critici și referate: Idei fundamentale în Economia politică în o nouă teorie sociologică. de Ioan Socaciu, profesor. Expunerea pe scurt a principiilor fundamentale ale Istoriei de A. D. Xenopol.

„Nona Revistă Română“, pentru politică, literatură, știință și artă, a apărut Nr. 9 de la 1 Maiu cu următorul cuprins:

— Vechile partide și noile grupări politice II. Partidul conservator. — V. R. Piekarsky, Universitățile populare. I. Aureliu Candrea: Elementele române în limbile slavice; Okonski: — El și Ea. (nuvelă). Zamfir C. Arbore: Românii, întemeietorii ai civilizațiunii în Rusia. — Colonel P. V. Năsturel: Contribuțiunile la Istoria Bucureștilor; C. Crupenski: „Amintirile“ Regelui României.

I. A. Candrea-Hencht: Cours complet de grammaire roumaine: C. Xeni: Opiniunea publică; Stefan Braborescu: Din romanul unei vieți (nuvelă); Simeon Fl. Marian: Poesii populare despre Avram Iancu.

O privire asupra literaturii ruse din secolul al nou-zecelea, de Gh. Madan. — Aprecierile presei străine asupra pescărilor. — Viitorul Ungariei pe temelul unei noue plasări naționale. — Pictorul Munkacsy. — Procesele „Tribunei“ pentru Avram Iancu. — O nouă crasă.

Profil bizantin (poesie) de D. Karz. — Circumstanțe atenuante, de I. D. Manolache. — Lume și poet (poesie) de Ioan Scurtu. — Lori (poesie) de Eug. Ștefănescu. — Cuvinta din popor (vorba „ledeș“) de C. I. V. Severin. — Severin. — Tristia (poesie) de Dumitru Țimiras. — Lianei (poesie) de A. Zamfirescu.

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că Inaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică cu datul de 26 Martie 1900 Nr. pres. 1070 a aprobat manualul „Geografia pentru școlile populare întocmită pe baza planului ministerial de învățământ, partea primă pentru clasele III. și IV., de Vasilie Goldiș, profes. gimnas.“

In legătură cu aceasta anunțăm pe domni învățători, că tocmai acum a esit de sub tipar și partea a doua din Geografia dlui Vasilie Goldiș.

Ambele părți se pot procura de la Librăria editoare Ciurcu în Brașov, precum și de la toate librăriile din patrie.

Carte de citire. Ministerul de culte și instrucțiune publică reg. ung. prin ordinațiunea de la 14 Ianuarie 1900. Nr. preindial 5276/1899 a aprobat pentru școlile populare cartea: „A treia carte de citire pentru copil și copilele din anul al 3-lea și al 4-lea de școală, întocmită de mai mulți prietini ai școlii.“

Se poate procura de la Librăria editoare Ciurcu în Brașov, precum și de la toate librăriile din patrie, cu prețul de 65 cr. sau 1 coroană 30 fil.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare:
Tipărituri, Cărți, Ori-ce
de bancă, Broșuri, tipărituri.
Invitări, Anunțuri funebrale, etc.
Cele mai moderate prețuri!

A apărut

Și să afle de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

- 1.) „Amicu Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — — „ 1.— „
- 2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, prețul — — — — — „ 2.— „
- 3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ —80 „
- 4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ 2.— „
- 5.) „Principiile politice“, după Dr. T. de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —prețul — — — — — „ 4.— „
- 6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. Prețul. — — — — — „ 2.50 „
- 7.) „Războiul pentru neatârare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Cosbuc. Prețul Războiului „ 1.20 „
Prețul „Coroanei“ — — — — — „ 1.60 „
- 8.) „Din vremuri apuse“ — de Judita Secula născ. Truția — prețul — — — — — „ 1.— „
- 9.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, prețul — — — — — „ 1.— „
- 10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. Prețul: — — — — — „ 3.60 „
- 11.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. Preț: — — — — — „ 1.60 „
- 12.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. Preț. — — — — — „ 5.— „
- 13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Scoopol, preț — — — — — „ 1.50 „
- 14.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz prețul — „ 1.20 „
- 15.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Ștefu învățator în Arad. Aceasta liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fileri spese postale.